

HALLINTOVALIOKUNNAN MIETINTÖ 11/2012 vp

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi alueiden kehittämistä annetun lain 27 §:n muuttamisesta ja rakennerahastolain 2 luvun kumoamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 2 päivänä toukokuuta 2012 lähettänyt hallintovaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen eduskunnalle laeiksi alueiden kehittämistä annetun lain 27 §:n muuttamisesta ja rakennerahastolain 2 luvun kumoamisesta (HE 35/2012 vp).

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- aluekehitysjohtaja Veijo Kavonius, työ- ja elinkeinoministeriö

- maakunta-asiamies Ulla Karvo, Suomen Kuntaliitto.

Lisäksi kirjallisen lausunnon ovat antaneet

- Pirkanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus
- Pohjanmaan liitto
- Etelä-Savon maakuntaliitto
- Akava ry
- Elinkeinoelämän keskusliitto EK ry
- Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry
- Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry
- Toimihenkilökeskusjärjestö STTK ry.

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi alueiden kehittämistä annettua lakia niin, että siihen lisättäisiin säännökset Euroopan unionin rakennerahastokautta 2014—2020 varten laadittavien ohjelmien valmistelusta.

Tähän liittyen rakennerahastolain ohjelmatyötä koskeva 2 luku ehdotetaan kumottavaksi.

Tärkeimmistä periaatteista säädettäisiin laissa alueiden kehittämistä, ja tarkempia säännöksiä annettaisiin valtioneuvoston asetuksella.

Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä heinäkuuta 2012.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Ehdotetulla lainmuutoksella kootaan rakennerahasto-ohjelmien valmisteluun liittyvät säännökset alueiden kehittämisestä annettuun lakiin (1651/2009) ja tarkennetaan ne vuosia 2014—2020 koskevaa rakennerahastokautta silmällä pitäen. Lainmuutoksen myötä laki alueiden kehittämisestä tulee sisältämään sekä kansallisten alueiden kehittämiseen liittyvien ohjelmien että rakennerahasto-ohjelmien valmistelua koskevat säännökset. Valiokunta pitää ehdotusta tarkoituksenmukaisena. Ehdotus selkeyttää lainsäädäntöä ja poistaa päällekkäisyyksiä sekä täsmentää toimijoiden vastuita ja rooleja ohjelmavalmistelussa ja Euroopan komission kanssa tehtävän, eri rahastojen toimintaa yhteensovittavan kumppanuussopimuksen valmistelussa.

Valiokunta toteaa, että EU:n harjoittaman koheesiopolitiikan yksi keskeinen perusperiaate on aluelähtöisyys. Aluelähtöisyydessä on kyse alueellisten erityispiirteiden ja vahvuuksien hyödyntämisestä ja alueiden välisten kehityserojen tasaamisesta. Valiokunta pitää tärkeänä, että kansallisen, alueellisen ja paikallisen tason toimijat kytketään mukaan ohjelmavalmisteluprosessiin ja että tulevan kauden rakennerahasto-ohjelma valmistellaan ja toteutetaan aluelähtöisesti. Esityksen mukaan tulevalle kaudelle laaditaan yksi toimenpideohjelma, joka sisältää sekä Euroopan aluekehitysrahastosta että Euroopan sosiaalirahastosta osarahoitettavat toimet. Sen valmistelussa keskeisenä osiona ovat alueilla tehtävät alueelliset suunnitelmat, joita on tarkoitus laatia kaksi, yksi Pohjois- ja Itä-Suomea varten ja toinen Etelä- ja Länsi-Suomea varten. Valiokunta korostaa alueellisten suunnitelmien merkitystä. Alueiden tarpeista lähtevä ohjelmavalmistelu sitouttaa alueet ohjelman toteuttamiseen. Säännöksen muotoilu, jonka mukaan alueellisten suunnitelmien on perustuttava Euroopan unionin ja kansallisen lainsäädännön lisäksi alueen maakuntaohjelmiin ja työ- ja elinkeinoministeriön valmistelemiin valtakunnallisiin linjauksiin, vahvistaa maakuntaohjelman

asemaa maakunnan tahdon kokoavana suunniteluasiakirjana.

Valiokunta pitää perusteltuna, että alueellisten suunnitelmien valmistelusta vastaavat maakunnan liitot yhteistyössä valtion viranomaisten, kuntien ja muiden ohjelman toteuttamiseen osallistuvien yhteisöjen kanssa. Maakunnan liittoihin on keskittynyt ohjelmatyön osaamista, ja ne ovat hoitaneet kansalliseen ja EU:n ohjelmatyöhön liittyviä valmistelu- ja toimenpanotehtäviä kustannustehokkaasti ja vaikuttavasti. Myönteistä on myös se, että säännöksistä käy selkeästi ilmi maakunnan liittojen rooli yhteistyökumppanina laadittaessa kumppanuussopimusta ja Euroopan aluekehitysrahastosta ja Euroopan sosiaalirahastosta osarahoitettavaa toimenpideohjelmaa.

Vaikka tulevaa ohjelmakautta koskeva unionin lainsäädäntö ei ole vielä voimassa, on jäsenvaltioiden ryhdyttävä joihinkin valmisteleviin toimiin jo nyt. Sen vuoksi käsiteltävänä oleva, ohjelmavalmistelua koskeva esitys on hyvin tarpeellinen ja ajankohtainen. Jotta toimeenpano voi lähteä liikkeelle heti uuden ohjelmakauden alusta, on tärkeää, että valmistelu käynnistyy täysipainoisesti. Valiokunta viittaa tässä yhteydessä myös koheesiopolitiikan asetuspaketista antamaansa lausuntoon (HaVL 1/2012 vp — U 72/2011 vp, E 85/2011 vp) ja kiinnittää huomiota ohjelmien ja kumppanuussopimuksen hyväksymisprosessiin ja siihen mahdollisesti liittyviin viivästymisen riskeihin. Kyseisessä lausunnossaan valiokunta muutoinkin piti rakennerahastojen tehokkaan käytön ja ohjelmien toteutuksen kannalta tärkeänä, ettei ohjelmien käynnistymiselle aiheudu viivästyksiä ja ettei rakennerahastokausien väliin muodostu katkosta.

Alueiden kehittämisestä annettuun lakiin sisällytetään myös säännös Euroopan alueellisen yhteistyön ohjelmien valmistelusta. Esityksen mukaan ohjelmat valmistellaan yhteistyössä ohjelman toteuttamiseen osallistuvien jäsenvaltioiden kanssa. Selvityksen mukaan esityksestä puuttuvat ohjelmien valmistelua koskevat tarkemmat säännökset, koska Euroopan alueellisen

yhteistyön ohjelmien valmistelusta ei ole vielä kansallisesti käyty keskustelua tässä vaiheessa. Valiokunta pitää kuitenkin selvänä, että alueiden asema ohjelmissa ja niiden valmistelussa on keskeinen.

Hallituksen esityksen perusteluista ilmenevistä syistä ja saamansa selvityksen perusteella valiokunta pitää esitystä tarpeellisenä ja tarkoi-

tuksenmukaisena. Valiokunta puoltaa 1. ja 2. lakiehdotuksen hyväksymistä muuttamattomina.

Päätösehdotus

Edellä esitetyn perusteella hallintovaliokunta ehdottaa,

että 1. ja 2. lakiehdotus hyväksytään muuttamattomina.

Helsingissä 6 päivänä kesäkuuta 2012

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

vpj. Maarit Feldt-Ranta /sd
jäsen. Heikki Autto /kok
Rakel Hiltunen /sd
Reijo Hongisto /ps
Risto Kalliorinne /vas
Mika Kari /sd
Elsi Katainen /kesk

Timo V. Korhonen /kesk
Markus Lohi /kesk
Pirkko Mattila /ps
Tapani Mäkinen /kok
Markku Mäntymaa /kok
Ulla-Maj Wideroos /r
vjäs. Antti Rantakangas /kesk.

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Minna-Liisa Rinne.